

Голас Радзімы

№ 6 (1319)

ЛЮТЫ 1974 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 19-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

28 студзеня з афіцыйным сяброўскім візітам у Рэспубліку Куба прыбыў Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. І. БРЭЖНЕЎ па запрашэнню Першага сакратара ЦК Камуністычнай партыі Кубы, Прэм'ер-Міністра Рэвалюцыйнага ўрада таварыша Фідэля КАСТРА РУС.
НА ЗДЫМКУ: у час сустрэчы ў аэрапорце.

САВЕЦКА-КУБІНСКАЯ ДЭКЛАРАЦЫЯ

Па запрашэнню Першага сакратара Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Кубы, Прэм'ер-Міністра Рэвалюцыйнага ўрада Рэспублікі Куба Фідэля Кастра Рус Генеральны сакратар Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза Леанід Ільіч Брэжнеў знаходзіўся з 28 студзеня па 3 лютага 1974 года з афіцыйным дружальным візітам на Кубе.

Першы візіт Генеральнага сакратара ЦК КПСС у першую краіну Лацінскай Амерыкі, якая будзе сацыялізм, выклікаў жывое праяўленне рэвалюцыйнага энтузіязму і таварыскай салідарнасці з боку кубінскіх працоўных, азнаменаваў сабой новы важны этап у развіцці савецка-кубінскай дружбы. У гэтыя дні знайшлі сваё новае яркае выражэнне непарушнае адзінства і таварыскай салідар-

насць, якія аб'ядноўваюць СССР і Кубу, былі намечаны шляхі далейшага паглыблення брацкага супрацоўніцтва паміж імі. Абмен вопытам унутранага развіцця абедзвюх краін быў карысны і каштоўны. Кіраўнікі Савецкага Саюза і Кубы заяўляюць аб поўным адзінстве сваіх поглядаў у адносінах да сучаснага становішча ў свеце і задач знешняй палітыкі сацыялістычных дзяржаў, палітыкі абароны свабоды, незалежнасці і суверэнных правоў дзяржаў і народаў, умацавання міру і міжнароднага супрацоўніцтва.

УПЭЎНЕНЫМ ПОСТУПАМ ПА ШЛЯХУ САЦЫЯЛІЗМУ І КАМУНІЗМУ

Камуністычная партыя Кубы высокая цэнці гістарычнае зна-

чэнне стваральнай дзейнасці Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і ўсяго савецкага народа па выкананню рашэнняў XXIV з'езда КПСС.

Паспяховае завяршэнне трэцяга, рашаючага года пяцігодкі, выводзіць савецкую эканоміку — эканоміку развітага сацыялізму — на новыя рубяжы. Перавыкананы планавыя заданні 1973 года па выпуску прамысловай прадукцыі, па росту прадукцыйнасці працы — самага важнага паказчыка эфектыўнасці грамадскай вытворчасці. У краіне створаны новыя буйныя прамысловыя комплексы, паспяхова асвойваюцца новаадкрытыя месцанараджэнні прыродных багаццяў.

Прынятыя КПСС і Савецкім урадам меры ў галіне развіцця сельскай гаспадаркі прывялі да значнага росту сельскагаспа-

дарчай прадукцыі. У мінулым годзе сабраны самы высокі ўраджай збожжавых, бавоўны і шэрагу іншых культур.

У цэнтры дзейнасці КПСС па кіраўніцтву народнай гаспадаркай стаяць пытанні новага ўздыму ўсёй савецкай эканомікі на аснове шырокага ўкаранення дасягненняў навукова-тэхнічнай рэвалюцыі, удасканалвання сістэмы планавання і кіравання. Планамерна ажыццяўляецца вялікая праграма павышэння дабрабыту савецкага народа.

Выпрабаваным метадам мабілізацыі творчых сіл народа на дасягненне выпрацаваных партыяй мэт з'яўляецца разгортванне ўсенароднага сацыялістычнага спаборніцтва. Датэрміновае выкананне планавых заданняў, сустрэчныя планы, актыўная і ініцыятыўная барацьба

працоўных за павышэнне прадукцыйнасці працы, за высокую якасць прадукцыі — усё гэта робіць Краіну Саветаў яшчэ мацнейшай, дапамагае вырашэнню сусветна-гістарычнай задачы пабудовы камунізму.

Кубінскі народ гарача вітае поспехі брацкага савецкага народа. Умацаванне эканамічнай і абароннай магутнасці СССР, поспехі ў стварэнні матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму маюць велізарнае міжнароднае значэнне. Дасягненні СССР натхняюць іншыя краіны сацыялізму, надаюць новыя сілы ўсім, хто адстаяе справу свабоды, дэмакратыі, нацыянальнай незалежнасці і сацыяльнага прагрэсу, ствараюць усё больш трывалую матэрыяльную аснову для барацьбы за мір і бяспеку народаў.

[Працяг на 3-й стар.]

САВЕЦКА-КУБІНСКАЯ ДЭЖЛАРАЦЫЯ

[Працяг. Пачатак на 1-й стар.]

Камуністычная партыя Савецкага Саюза, савецкі народ высока цэняць поспехі кубінскага народа, які згуртаваўся вакол сваёй Камуністычнай партыі, у ажыццяўленні вялікай задачы пабудовы сацыялістычнага грамадства — грамадства, свабоднага ад эксплуатацыі, якім кіруюць самі працоўныя на карысць усяго працоўнага народа.

Глыбокія сацыяльна-эканамічныя пераўтварэнні і велізарны прагрэс у культурным будаўніцтве не толькі карэнным чынам змянілі жыццё кубінскага народа, але і сталі натхняючым прыкладам для многіх іншых народаў, якія змагаюцца за нацыянальнае вызваленне і сацыяльны прагрэс.

Прынцыповае значэнне мае работа па ўдасканаленню арганізацыйнай структуры Камуністычнай партыі Кубы, умацаванню партыйных радоў, па падрыхтоўцы з'езда партыі, па развіццю сацыялістычнай дзяржаўнасці, цэнтралізаванага планавання, выхаванню шырокіх мас народа ў духу ідэй марксізму-ленінізму, якая прыводзіцца цяпер.

20-годдзе гараічнага штурму казармы Манкада і 15-годдзе перамогі кубінскай рэвалюцыі, якія шырока адзначаліся нядаўна, з'явіліся фактычна ўсеагульным аглядам дасягненняў Кубы ў эканамічным, сацыяльным і культурным будаўніцтве. Палітычнай актывізацыі і росту працоўнай актывінасці рабочага класа і ўсіх працоўных Кубы садзейнічаў XIII з'езд кубінскіх прафсаюзаў.

Усё гэта красамоўна сведчыць аб тым, што Куба жыць кінучым палітычным і гаспадарчым жыццём, што камуністы Кубы высока нясуць слаўны сцяг рэвалюцыйных традыцый кубінскага народа, што кубінская сацыялістычная рэвалюцыя ўступіла ў новы этап свайго развіцця, замацоўваючы і паглыбляючы дасягнутыя поспехі.

МАЦНЕЕ І РАЗВІВАЕЦЦА БРАЦКАЯ ДРУЖБА ПАМІЖ САВЕЦКІМ САЮЗАМ І КУБАЙ

Савецкі Саюз і Куба перакананы ў тым, што непарушная дружба і брацкае супрацоўніцтва савецкага і кубінскага народаў, камуністычных партыі Савецкага Саюза і Кубы адпавядаюць карэнным інтарэсам абедзвюх краін, усёй сацыялістычнай садружнасці, інтарэсам міру і міжнароднай бяспекі. Яны поўныя рашучасці, кіруючыся прынцыпамі сацыялістычнага інтэрнацыяналізму, у духу поўнага раўнапраўя і ўзаемнай павягі суверэнітэту, усямерна ўмацоўваюць і развіваюць савецка-кубінскую дружбу — каштоўнейшы здабытак народаў абедзвюх краін, спяных агульнасцю сацыяльнага ладу і адзінствам мэт у мірным будаўніцтве сацыялізму і камунізму.

Будзе рабіцца ўсё, каб народы Савецкага Саюза і Кубы лепш ведалі жыццё, культуру, грамадска-палітычны, гаспадарчы і навукова-тэхнічны вопыт адзін аднаго, каб няспынна расшыралася савецка-кубінскае супрацоўніцтва па лініі кампартый, дзяржаўных органаў, прафсаюзаў, маладзёжных, жаночых і іншых масавых арганізацый, кантакты паміж прадстаўнікамі розных слаўных сельніцтва абедзвюх краін.

Будзе пастаянна развівацца і ўдасканалвацца эканамічнае, гандлёвае і навукова-тэхнічнае супрацоўніцтва двюх краін на планернай, даўгачаснай аснове, зыходзячы, у прыватнасці, з эканамічных пагадненняў, падпісаных у 1972 годзе. Асабліва ўвага будзе ўдзелена павышэнню эфектыўнасці эканамічнага супрацоўніцтва.

Будуць расшыраны супрацоўніцтва паміж савецкімі і кубінскімі планавымі органамі, паміж міністэрствамі і ведамствамі абедзвюх краін, непасрэ-

ня сувязі паміж савецкімі і кубінскімі вытворчымі калектывамі.

У адпаведнасці з пагадненнямі паміж двума ўрадамі Савецкага Саюза будзе аказваць садзейнічанне сацыялістычнай Кубе ў развіццю індустрыі, механізацыі сельскай гаспадаркі, падрыхтоўцы кваліфікаваных кадраў для розных галін кубінскай эканомікі.

Будуць заахвочвацца кантакты і канструктыўнае супрацоўніцтва савецкіх і кубінскіх навукова-даследчых і навучальных устаноў, творчых саюзаў.

Генеральны сакратар ЦК КПСС ад імя Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Савецкай дзяржавы і ўсяго савецкага народа пацвердзіў гатоўнасць Савецкага Саюза і надалей аказваць Кубе садзейнічанне і падтрымку ў пабудове новага жыцця.

Першы сакратар ЦК КП Кубы ад імя Камуністычнай партыі Кубы, Рэвалюцыйнага ўрада і ўсяго кубінскага народа выказаў самую глыбокую падзяку Краіне Саветаў за інтэрнацыянальную салідарнасць, за брацкую дапамогу Кубе ва ўсіх галінах будаўніцтва сацыялістычнага грамадства.

КАМУНІСТЫ СССР І КУБЫ У АДЗІНЫМ СТРАІ У БАРАЦЬБЕ ЗА АГУЛЬНУЮ СПРАВУ

Найглыбейшую аснову непарушнай савецка-кубінскай дружбы складае ўсеабаковае брацкае супрацоўніцтва паміж КПСС і Кампартыяй Кубы — двюма рэвалюцыйнымі марксісцка-ленінскімі партыямі, якія прысвяцілі ўсю сваю дзейнасць барацьбе за шчасце працоўнага народа, за пабудову сацыялістычнага і камуністычнага грамадства. Развіццю гэтага супрацоўніцтва КПСС і Кампартыя Кубы разглядаюць як задачу першараднага значэння.

КПСС і Кампартыя Кубы будуць няўхільна расшыраць і ўдасканалваць сваё супрацоўніцтва на ўсіх узроўнях, рэгулярна абменьваюцца дэлегацыямі партыйных работнікаў, умацоўваюць кантакты паміж партыйным друкам, усямерна расшыраць абмен вопытам сацыялістычнага і камуністычнага будаўніцтва.

У сучасных умовах няспыннай ідэалагічнай барацьбы на сусветнай арэне, пастаянных спроб рэакцыйнай прапаганды акружыць краіны сацыялізму дымавой заслонай паклёпу, сказіць перад народамі сваіх краін праўду аб сацыялізме, каб такім чынам адцягнуць увагу ад нарастаючага ўнутранага крызісу капіталістычнай сістэмы, абедзве брацкія партыі падкрэсліваюць неабходнасць нястомна і эфектыўна выкрываць паклёпнікаў, даваць рашучы адпор любым формам ідэалагічнай дыверсіі антысацыялістычных сіл, шырока інфармуючы сусветную грамадскасць аб жыцці сацыялістычных краін.

КПСС і КП Кубы няўхільна выступаюць за далейшае згуртаванне міжнароднага камуністычнага і рабочага руху. Яны будуць і ў далейшым актывна працідзейнічаць любым спробам проціпаставіць адзін аднаму асобныя атрады сусветнага рэвалюцыйнага авангарда, расчляняць саюз сіл, якія выступаюць за сацыяльны прагрэс, нацыянальнае вызваленне народаў і трывалы мир. Абедаве партыі непрымірныя ў адносінах як да правага, так і «левага» рэвізіянізму, гегеманісцкіх і шавінісцкіх тэндэнцый, што супярэчаць інтэрнацыяналісцкаму курсу, калектывна працаванаму камуністычнымі і рабочымі партыямі. Умацаванне адзінства радоў сусветнага камуністычнага руху на аснове марксізму-ленінізму было і застаецца залогам паспяховага развіцця і паглыблення ўсяго рэвалюцыйнага працэсу.

ЗА ТРЫВАЛЫ МІР, БЯСПЕКУ І СВАБОДУ НАРОДАУ

Мінула паўстагоддзя з таго часу, як не стала У. І. Леніна, геніяльнага настаўніка і правадыра працоўных усяго свету, які праклаў чалавечу шлях да сацыялізму. Ход міжнародных падзей і да гэтага часу дае ўсё новае і новае пацвярджэнні справядлівасці ленінскага аналізу асноўных тэндэнцый сусветнага развіцця.

Свет рухаецца іменна ў тым напрамку, як прадбачыў Ленін.

Няўхільна растуць магучнасць сусветнай сацыялістычнай сістэмы і яе ўплыў на ход міжнародных падзей. Гістарычныя перамогі атрымала нацыянальна-вызваленчая барацьба народаў. Пад яе напорам рвуцца цяпер і ланцугі некаланіялізму, якімі імперыялісты спрабуюць замяніць былыя каланіяльныя парадкі. Як ніколі наглядна адбываецца ў нашы дні далейшае абстрактнае ўсеагульнае крызісу капіталізму. Небывалыя па маштабах і вастрынні супярэчнасці — палітычныя і эканамічныя — узрушаюць свет капіталу.

СССР і Куба вітаюць той факт, што ў выніку агульнага змянення суадносін сіл на карысць сацыялізму, пад уплывам узгоднага палітыкі краін сацыялістычнай садружнасці, актывных дзеянняў усіх прагрэсіўных і міралюбівых сіл у міжнароднай абстаноўцы адбываецца паварот ад «халоднай вайны» да разрадкі напружанасці, усё больш трывалага ўсталявання ў практыцы міжнародных адносін прынцыпаў мірнага суіснавання дзяржаў з розным грамадскім ладам.

Савецкі Саюз і Куба лічаць цэнтральнай задачай сваёй знешняй палітыкі ўсямерна садзейнічаць далейшаму ўмацаванню магучнасці і згуртаванасці садружнасці сацыялістычных дзяржаў, развіццю цеснага супрацоўніцтва паміж імі — важнага фактара далейшага росту іх эканамічнага і палітычнага патэнцыялу. Яны зыходзяць з таго, што магучнасць сусветнага сацыялізму, адзінства і салідарнасць краін сацыялістычнай садружнасці, спянай непарушнымі вузамі брацтва, бескарыслівай узаемнай дапамогі і падтрымкі, з'яўляюцца ў нашу эпоху галоўнай рэвалюцыйнай сілай, якая робіць вызначальны ўплыў на ход сусветнага грамадскага развіцця.

Савецкі Саюз і Куба надаюць вялікае значэнне як удасканаленню форм двухбаковых і шматбаковых сувязей, якія ўжо склаліся, так і пастаяннаму пошуку новых шляхоў і напрамкаў супрацоўніцтва брацкіх краін у палітычнай, эканамічнай і іншых галінах. Яны маюць намер і надалей удзяляць неаслабную ўвагу пытанням сацыялістычнай эканамічнай інтэграцыі, усямерна садзейнічаць ажыццяўленню комплекснай праграмы і іншых мерапрыемстваў, якія выпрацоўваюцца для гэтых мэт у рамках Савета Эканамічнай Узаемадапамогі.

Савецкі Саюз і Куба рашуча асуджаюць любыя акты імперыялістычнай агрэсіі, якая ставіць пад пагрозу жыццё і мірную працу народа. Яны ўрачыста заяўляюць аб сваёй непакіснай прыхільнасці справе ўмацавання ўсеагульнага міру. Мір з'яўляецца важнейшай перадумай вырашэння кардынальных праблем сучаснасці і далейшага грамадскага прагрэсу.

Сацыялістычным краінам мір забяспечвае спрыяльныя ўмовы для будаўніцтва сацыялізму і камунізму; народам, якія вядуць нацыянальна-вызваленчую барацьбу, — шырокія магчымасці для ўмацавання палітычнай незалежнасці, дасягнення эканамічнай самастойнасці, ліквідацыі каланіяльных і расісцкіх рэжымаў; працоўным капіталістычных краін — аблягчае барацьбу супраць эксплуатацыі, за свае законныя правы.

Толькі трывалы, дэмакратычны, справядлівы мир, які апіраецца на прынцыповую адмову ад вырашэння ваеннымі сродкамі спрэчак і рознагалоссяў паміж дзяржавамі, прадугледжвае строгу павягу суверэнітэту ўсіх дзяржаў, выключае ўсякае ўмяшанне ў іх унутраныя справы, стварае ўмовы для сапраўды раўнапраўнага, плённага супрацоўніцтва паміж народамі. Мір непадзельны, ён павінен быць забяспечаны ўсім краінам, незалежна ад іх размераў, эканамічнай і ваеннай магутнасці, сацыяльнага ладу.

Камуністычная партыя і Рэвалюцыйны ўрад Кубы падкрэсліваюць велізарнае міжнароднае значэнне мэтанакіраванага знешнепалітычнага курсу Савецкага Саюза, паспяховага ажыццяўлення Праграмы міру, выпрацаванай XXIV з'ездам КПСС. Кампартыя і ўрад Кубы поўнасцю салідарныя з прынцыповай, паслядоўна класавай знешняй палітыкай КПСС і Савецкай дзяржавы.

Камуністычная партыя Савецкага Саюза і Савецкі ўрад высока цэняць, што ЦК КП Кубы і Рэвалюцыйны ўрад Рэспублікі Куба сваёй актывнай знешняй палітыкай садзейнічаюць дасягненню агульных мэт, якія ставяць перад сабой краіны сацыялістычнай садружнасці на міжнароднай арэне. Міжнародны аўтарытэт сацыялістычнай Кубы няўхільна расце.

Падзеі гістарычнага значэння стала перамога гараічнага в'етнамскага народа ў барацьбе з імперыялістычнай агрэсіяй і заключэнне пагаднення аб спыненні вайны і аднаўленні міру ў В'етнаме. Гэта — перамога непахіснай мужнасці народа, які змагаецца за сваю свабоду, і разам з тым перамога міжнароднай салідарнасці сіл сацыялізму, усіх свабодалюбівых, антыімперыялістычных сіл, усіх прыхільнікаў міру і справядлівасці. Савецкі Саюз і Куба зноў падкрэджаюць сваю інтэрнацыянальную салідарнасць з народам В'етнама. Яны будуць і надалей умацоўваць брацкае супрацоўніцтва з Дэмакратычнай Рэспублікай В'етнам, аказваць ёй неабходную дапамогу і садзейнічанне ў аднаўленні нацыянальнай эканомікі, у будаўніцтве сацыялізму. Яны заяўляюць таксама аб поўнай падтрымцы Часовага рэвалюцыйнага ўрада Рэспублікі Паўднёвы В'етнам, які выражае інтарэсы паўднёва-в'етнамскага насельніцтва. СССР і Куба асуджаюць сабатаж парыжскага пагаднення, дзеянні тых сіл, якія перашкаджаюць народу В'етнама свабодна ажыццявіць свае нацыянальныя спадзяванні. Яны салідарныя з заявамі ўрада ДРВ і ЧРУ РПВ, якія патрабуюць няўхільнага выканання парыжскага пагаднення ўсімі яго ўдзельнікамі.

Савецкі Саюз і Куба станоўча адзначаюць Пагадненне аб аднаўленні міру і дасягненні нацыянальнай згоды ў Лаосе, зноў заяўляюць аб сваёй салідарнасці з барацьбой камбоджыйскіх патрыётаў. Яны падтрымліваюць прапановы ўрада КНДР аб мірным дэмакратычным аб'яднанні краіны і патрабаванні карэйскага народа аб поўным вывадзе замежных войск з поўдня Карэі.

Савецкі Саюз і Куба выступаюць за адзіныя пазіцыі ў падтрымку нацыянальна-вызваленчай барацьбы арабскіх народаў супраць агрэсіі Ізраіля. Зроблены першыя крокі ў бок практычнай ліквідацыі існуючага на Блізкім Усходзе ачага небяспечнай напружанасці, спынены ваенныя дзеянні, пачала работу мірная канферэнцыя ў Жэневе. Гэта крокі ў правільным напрамку, у напрамку да мэты, за якую сацыялістычныя краіны і іншыя міралюбівыя дзяржавы змагаюцца на працягу многіх гадоў, падтрымліваючы справядлівую справу арабскіх народаў.

Гутарка пакуць што ідзе аб частковых мерах, якія не ахопліваюць усёй зоны канфлікту.

Справа цяпер у тым, каб стала рэальнасцю радыкальнае мірнае ўрэгуляванне блізкаўсходняга канфлікту, якое нясе бяспеку ўсім дзяржавам, усім народам гэтага раёна. Савецкі Саюз і Куба з усёй сілай падкрэсліваюць, што гэта прадугледжвае поўны вывад ізраільскіх войск з усіх арабскіх тэрыторый, акупіраваных у 1967 годзе, забеспячэнне законных правоў арабскага народа Палесціны. У адваротным выпадку становішча на Блізкім Усходзе будзе па-ранейшаму таіць у сабе небяспеку выбухаў.

Савецкі Саюз і Куба з глыбокім задавальненнем адзначаюць, што ўзгодненыя дзеянні краін сацыялістычнай садружнасці прыводзяць да ўсё больш істотных зрухаў у напрамку разрадкі і наладжвання мірнага супрацоўніцтва ў Еўропе. Гэта адпавядае інтарэсам усіх еўрапейскіх народаў, народаў іншых кантынентаў, справе сусветнага сацыялізму.

Важнай агульнай заваёвай сацыялістычных дзяржаў з'явілася канчатковая ліквідацыя арганізаванай імперыялістычнай сілай блакады ГДР. Міжнародна-прававое прызнанне Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі — першай дзяржавы нямецкіх рабочых і сялян — стала безагаворачным. Нядаўні дагавор паміж ЧССР і ФРГ замацоўвае ліквідацыю ганебнага мюнхенскага дыктата.

Савецкі Саюз і Куба лічаць вельмі важным для справы ўсеагульнага міру, каб была паспяхова дэдадзена да канца нарада па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе, якая заклікана заклаці больш трывалую базу для развіцця адносін мірнага суіснавання і супрацоўніцтва паміж усімі еўрапейскімі дзяржавамі. Пры няўнасці добрай волі ўсіх удзельнікаў гэта акцыя можа і павінна завяршыцца прыняццём важкіх рашэнняў, якія накіравалі б ход еўрапейскіх падзей у надзейнае рачышча міру і супрацоўніцтва. Новым карысным крокам у тым жа напрамку могуць з'явіцца канкрэтныя рашэнні аб скарачэнні ўзброеных сіл і ўзбраенняў у Цэнтральнай Еўропе, аб чым цяпер вядуцца перагаворы ў Вене.

Буйным крокам па шляху да ўмацавання міру на ўсёй нашай планеце з'явілася б забеспячэнне ўстойлівага міру і трывалага добрасуседства ў адносінах паміж усімі азіяцкімі дзяржавамі. Таму Рэспубліка Куба падзяляе заклапочанасць Савецкага Саюза і падтрымлівае намаганні яго знешняй палітыкі па стварэнню калектывнай бяспекі ў Азіі.

Пазітыўныя зрухі ў міжнародных адносінах адбываюцца ва ўмовах няспыннага проціборства паміж двюма грамадскімі сістэмамі. Прырода імперыялізму не змянілася, у свеце працягаюць дзейнічаць агрэсіўныя і рэакцыйныя сілы, якія супраціўляюцца міжнароднай разрадцы, выступаюць за нашчаванне ваенных падрыхтаванняў, спрабуюць сеяць недавер'е і варожасць паміж народамі.

Іменна пад уплывам гэтых сіл зацягваецца практычнае вырашэнне шэрагу насупейшых пытанняў, узводзяцца штучныя перашкоды на агульнаеўрапейскай нарадзе і на перагаворах у Вене, вынаходзяцца «ўмовы», якія азначаюць не што іншае, як спробу ўмяшання ва ўнутраныя справы сацыялістычных краін. У Злучаных Штатах Амерыкі актывізацыя праціўнікі разрадкі, прыхільнікі вяртання «халоднай вайны». Цяпер яны сканцэнтраваныя свае намаганні на тым, каб паспрабаваць сарваць пачату нармалізацыі савецка-амерыканскіх адносін, якая з'яўляецца важным звяном агульнага працэсу аслаблення ваеннай небяспекі і развіцця мірнага раўнапраўнага супрацоўніцтва паміж дзяржавамі.

[Заканчэнне на 5-й стар.]

РЕЧЬ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ЦК КПСС Л. И. БРЕЖНЕВА НА МИТИНГЕ В ГАВАНЕ

Дорогой товарищ Фидель Кастро!
Дорогой товарищ Освальдо Дортикос!
Дорогие кубинские друзья!

С волнением вступили мы вчера на землю Кубы, овеянную революционной славой.

Мы взволнованы и тем горячим приемом, который оказан нам кубинской столицей, первыми встречами с кубинским народом и с его руководителями — героями кубинской революции.

Я на Кубе впервые, хотя давно мечтал посетить её. Во время наших встреч на московской земле Фидель и другие кубинские товарищи много рассказывали мне о своей родине. Но ничто, конечно, не может заменить непосредственных впечатлений.

Мы глубоко тронуты произнесенными здесь добрыми словами о нашей стране, нашем народе, нашей Коммунистической партии. Сердечное спасибо за это товарищу Фиделю и всем вам, дорогие друзья.

Разрешите передать вам, гражданам первого социалистического государства Америки, от Центрального Комитета Коммунистической партии Советского Союза, от Президиума Верховного Совета и Совета Министров СССР, от всего советского народа горячий братский привет!

Дорогие друзья! По площади и численности населения Куба не относится к числу больших стран. Однако в современной международной жизни она занимает большое, а бы даже сказал, выдающееся место. Кубу хорошо знают во всем мире. Ее горячо любят друзья, ненавидят враги, на ее развитие с чувством симпатии и солидарности смотрят миллионы и миллионы людей.

Почему это так? Причина одна: победа на Кубе социалистической революции. Куба — первая страна социализма в западном полушарии. В этом ее историческая роль и историческая ответственность.

Революция на Кубе, увенчавшая вековую борьбу вашего народа за свободу и независимость, явилась порождением конкретных кубинских условий. Она была взрывом народного протеста против гнета «своих» и иностранных эксплуататоров. Вместе с тем история победоносной социалистической революции на Кубе — это еще одно убедительное подтверждение неотвратимости законов общественного развития, единых для всех стран и народов.

Сегодня, говоря о звездных часах кубинской истории, мы не можем не воздать должного героическим знаменосцам вашей революции. В условиях сурового диктаторского режима горстка борцов мужественно вступила в бой с угнетателями, зажгла своими идеями народные массы и подняла их на победоносную борьбу. Это был поистине великий подвиг.

Фидель и его соратники правильно поняли чаяния и нужды своего народа. Уже тот факт, что сравнительно небольшая повстанческая армия смогла одержать победу над реакционным режимом, вооруженные силы которого численно превосходили ее в десятки раз, говорит, что это была подлинно народная революция. Без активной поддержки со стороны народа такое было бы невозможно.

Величие подвига руководителей кубинской революции состоит также в том, что они сумели определить верный путь развития свободной Кубы. Этот путь освещен светом ленинского учения. Компартия Кубы творчески использует опыт Великого Октября, опыт нескольких десятилетий развития социализма в других странах.

Революция на Кубе исполнилось 15 лет. Это уже немалый срок, ибо революции развиваются быстро и динамично. Поэтому и в применении к новому строю на Кубе можно, я думаю, говорить уже не столько о молодости, сколько о зрелости.

Вы успешно справились с большими и нелегкими задачами. Решительно сломлено сопротивление классовых врагов внутри страны. Сорваны попытки извне задуть Кубу петлей экономической блокады. Укреплена внешняя безопасность республики. Разгром интервентов в 1961 году, сплочение народа вокруг своих руководителей, укрепление обороны социалистической Кубы, развитие ее всесторонних связей с братскими странами социализма — все это убедительно показало миру, что кубинская революция стоит прочно и, говоря словами Ленина, кое-чего стоит, ибо она умеет себя защитить.

Цели вашей революции определены четко и ясно. Это — подлинное национальное освобождение, устранение господства иностранных и отечественных эксплуататоров, установление власти рабочих и крестьян, обеспечение трудовому народу свободной, достойной и активной жизни, то есть построение социалистического общества.

Для кубинского народа эти цели стали смыслом его жизни. Во имя их достижения кубинцы самоотверженно трудятся, их не страшат ни жертвы, ни лишения, они хорошо знают, что своими руками строят свое, именно свое счастливое будущее.

То, что уже сделано за эти годы на острове Свободы, говорит само за себя.

Разве это не факт, что Куба перестала быть восточной иностранной монополией и впервые сама определяет свои судьбы? Факт, товарищи! Разве не факт, что никто на Кубе больше не живет за счет эксплуатации труда других? Тоже факт!

Разве не является фактом, что уже теперь народ Кубы получил такие социальные блага, которые капитализм не смог дать трудящимся даже в развитых странах? Я имею в виду ликвидацию безработицы, всеобщее бесплатное образование, бесплатное медицинское обслуживание и многое, мно-

гое другое. Все это — неоспоримые факты, и они имеют величайшее значение. Ваше общество достигло теперь такой стадии развития, когда неизбежный и необходимый период ломки старого и поисков новых форм постепенно переходит в фазу позитивного планомерного строительства. Уверенно развертывается партийное, государственное и хозяйственное строительство на испытанной социалистической основе. Одно из проявлений этого — начавшаяся подготовка первого съезда славной Коммунистической партии Кубы, который состоится в будущем году и которому мы, советские коммунисты, от души желаем самого большого успеха.

Товарищи! Тысячами километров отделена Куба от своих друзей в социалистических странах Европы и Азии. Но такова уж природа социалистического интернационализма, что революционная Куба никогда не была и никогда не будет одинокой. Куба — активный и уважаемый участник кипучей жизни большой семьи государств, спаянной узами братства, товарищества и бескорыстной взаимной поддержки.

Куба теперь — член Совета Экономической Взаимопомощи. Крепнет ее сотрудничество с братскими странами. Все более частыми стали встречи, контакты, обмены опытом и мнениями, в том числе и на самом высоком уровне. Все это, товарищи, делает Кубу еще сильнее, все это содействует дальнейшим успехам мировой социалистической системы.

Нельзя не сказать и о том, как высок авторитет Кубы среди стран, освободившихся от колониального господства и играющих ныне все более значительную роль в борьбе против империализма, за свободу народов. Опыт свободного, независимого развития Кубы вселяет надежду в сердца угнетенных и эксплуатируемых во многих странах и, прежде всего, конечно, в Латинской Америке.

Здесь, на Кубе, невольно задумываешься о судьбах этого замечательного, яркого и своеобразного континента с его многотрудным и героическим прошлым, бурным настоящим и — это можно сказать с уверенностью — великим будущим.

Борьба латиноамериканских народов за свободу имеет уже более чем вековую историю. Деятельнейший век сделал бессмертными имена героев этой борьбы — Симона Боливара, Бернардо О'Хиггинса, Хосе Марти. Двадцатый век навсегда занес в почетную книгу истории имена Эмилиано Сапаты, Аугусто Сандино, Че Гевары, Камило Сьенфуэгоса, Сальвадора Альенде и многих других выдающихся борцов за народное дело. Не только в Латинской Америке, но и на других континентах народы хорошо знают имя нашего боевого друга, вождя кубинской социалистической революции товарища Фиделя Кастро.

Были в Латинской Америке замечательные взлеты освободительной борьбы, героические подвиги и победы. Но были и поражения, кровавые расправы с патриотами и революционерами. Опыт убедительно учит: там, где позиции империализма и его слуг оказываются под угрозой, буржуазия начисто забывает свою пропагандистскую болтовню о «демократии» и «свободном мире», она не останавливается ни перед каким насилием, ни перед какой жестокостью. События последних лет, кровавый фашистский переворот в Чили, наступление реакции в некоторых других латиноамериканских государствах говорят об этом достаточно ясно.

Но ничто из уроков прошлого не пропадает даром. И, в частности, опыт прихода к власти партий Народного единства Чили, несомненно, будет использован борцами за свободу и национальную независимость.

Революция питает не чья-то «пропаганда» или «подрывная деятельность», как о том любят кричать империалистическая пресса. Революцию питает сама действительность, невыносимые условия жизни, в которые поставлены народы. В этом ее глубочайшие и неистребимые корни. И любые попытки преградить дорогу прогрессу, подавить стремление к свободе с помощью террора и репрессий могут лишь усилить возмущение народных масс.

Советский Союз считал и считает недопустимыми, более того — преступными, любые попытки «экспорта контрреволюции», любое вмешательство извне с целью подавления суверенной воли революционного народа. Равным образом коммунисты не являются и сторонниками «экспорта революции». Революция вызревает на внутренней почве той или иной страны. Как и когда она возникает, какие формы и методы будут при этом использованы, — это дело самого народа этой страны.

Что касается Латинской Америки, то мы уверены, что ее историческая перспектива неотделима от развития всего человечества — это перспектива свободы, независимости и социального прогресса. Советский Союз сторонник того, чтобы страны Латинской Америки активнее участвовали в международной жизни, чтобы их независимый голос все увереннее звучал на мировой арене. Мы убеждены, что это пойдет на пользу делу мира и равноправного сотрудничества государств.

Весь мир находится в наши дни в движении. Бурные события разыгрываются то на одном, то на другом континенте. События эти неодинаковы по своему характеру, порой даже противоречивы. Но главные линии мирового развития ясны. Неуклонно растут мощь мировой социалистической системы и ее влияние на судьбы всего мира. Победу за победой одерживает освободительная борьба народов. Шаг за шагом в международных отношениях утверждается ленинская идея мирного сосу-

ществования государств с различным общественным строем.

«Будущее человечества — это мир», — говорил славный сын Кубы Хосе Марти. «Было время, — добавлял он, — когда к войне прибегали как к первому средству решения конфликтов. Сегодня она уже последнее средство. Завтра война станет преступлением».

«Завтра», о котором говорил Марти, — это, товарищи, наш сегодняшний день! Следуя заветам великого Ленина, Советский Союз, его Коммунистическая партия и другие социалистические страны и братские партии вместе со всеми миролюбивыми силами ведут сегодня настойчивую борьбу за то, чтобы агрессивные войны были навсегда исключены из жизни человечества, борьбу за прочный мир.

Мы не пацифисты. Мы вовсе не за мир любой ценой и, конечно, не за какое-либо замораживание социально-политических процессов, происходящих внутри стран.

Мир в нашем понимании — это безусловное уважение права народов социалистических стран строить новое общество без каких-либо помех извне. Это безусловное уважение права каждого государства, каждого народа на суверенное и независимое развитие.

Мир в нашем понимании — это обеспечение вьетнамскому народу, одержавшему историческую победу в борьбе с империалистической агрессией, возможности осуществить свои национальные чаяния; это строгое проведение в жизнь парижского соглашения, твердое противодействие любым попыткам реакции сорвать оздоровление обстановки в Юго-Восточной Азии.

Мир в нашем понимании — это восстановление законных неотъемлемых прав арабских народов, поправленных израильской агрессией, конструктивное и прочное разрешение ближневосточного кризиса.

Именно за это твердо и последовательно выступает Советский Союз. Достигнутое в связи с началом работы Женевской мирной конференции соглашение между Египтом и Израилем о разъединении войск — это положительный шаг. Но он представляет собой лишь частичное мероприятие чисто военного характера, притом затрагивающее пока только одну из арабских стран, принимающих участие в военных действиях. Останавливаться на этом, конечно, нельзя.

Женевская конференция должна выполнить свою главную миссию: добиться кардинального политического урегулирования, установить прочный мир на Ближнем Востоке.

А эта цель может быть достигнута только при условии вывода израильских войск со всех оккупированных в 1967 году арабских территорий и уважения законных прав арабского народа Палестины. Решения ООН по Ближнему Востоку должны быть выполнены полностью, во всех их частях — и притом в кратчайшие сроки. Советский Союз вносит и будет вносить активный вклад в это важное дело.

Мир в нашем понимании — это отказ от решения военными средствами межгосударственных споров и разногласий, какими бы сложными и глубокими они ни были. Это создание условий для равноправного, плодотворного сотрудничества между всеми странами.

Другими словами, мы за мир прочный, справедливый, отвечающий интересам всех народов, интересам общественного прогресса.

Долгое время государственные деятели капиталистического мира оставались глухими к предложениям Советского Союза строить отношения двух систем на принципах мирного сосуществования. Они пытались раздуть первое социалистическое государство с помощью интервенции, задуть его экономической и политической блокадой. Они надеялись разгромить Советский Союз в большой войне. Они думали запугать нас и другие социалистические страны «холодной войной», рассчитывали навязать нам свою волю с помощью политики «с позиции силы». Но все эти расчеты оказались несостоятельными. Советский Союз и вся мировая социалистическая система превратились в могучую, неодолимую силу.

В конце концов капиталистическому миру пришлось взглянуть правде в глаза. Ему пришлось признать невозможность решения военным путем исторического спора между капитализмом и социализмом. В этих условиях наиболее дальновидные руководители буржуазных стран сочли благоразумным откликнуться на предложения социалистических государств о мирном сосуществовании.

В итоге за последние годы произошел благоприятный поворот в отношениях Советского Союза и других социалистических стран с Францией, ФРГ, Соединенными Штатами, а также некоторыми другими буржуазными государствами.

Последовательная и активная мирная политика социалистических государств дает все более ощутимые результаты на таком важном для судеб всего человечества континенте, как Европа. Многие из того, чего наши страны вместе со всеми миролюбивыми силами добивались на протяжении четверти века, оказалось теперь возможным. Главное — получили широкое официальное признание нерушимость послевоенных границ в Европе и независимость социалистического немецкого государства — Германской Демократической Республики. Это очень важно, чтобы не допустить разгула реваншизма в Европе, нового обострения обстановки, словом, для того, чтобы создать условия действительно прочного мира.

Но понятие мирного сосуществования не ограничивается просто признанием того, что война не

подходит более как средство разрешения споров между государствами, особенно между двумя социальными системами. В наши дни все более крепнет убеждение, что необходимо активное и плодотворное сотрудничество между всеми государствами.

Нетрудно понять, почему эта идея раньше всего пустила корни в Европе. Ведь именно здесь непосредственно противостоят друг другу мощные вооруженные силы двух мировых систем. Именно в Европе уже в силу чисто физических условий особенно ясно видно, насколько безумной затеей явилась бы война с применением современных средств массового уничтожения.

Признание всего этого и легло в основу двух очень важных начинаний в международной жизни современной Европы, родившихся по инициативе Советского Союза и его союзников по оборонительному Варшавскому Договору. Я имею в виду общеевропейское совещание по вопросам безопасности и сотрудничества (которое должно бы уже двигаться к завершающей стадии), а также начавшийся сравнительно недавно переговоры о сокращении вооруженных сил и вооружений в Центральной Европе.

Задача общеевропейского совещания — закрепить атмосферу политической разрядки на континенте и открываемые ею возможности, заложить прочные основы долговременного сотрудничества европейских государств в области политики мира, экономики, науки и культуры. Задача переговоров, начатых в Вене, — обеспечить народам Европы конкретные плоды разрядки в смысле некоторого уменьшения опасности военных столкновений в Европе и некоторого сокращения расходов на оборону.

Светский Союз и другие социалистические страны, участвующие в этих важных начинаниях, искренне стремятся к тому, чтобы они завершились полным успехом. Мы активно ищем конструктивные приемлемые для всех сторон и полезные для дела мира и разрядки решения. Если судить по словам, то вроде бы тем же заняты и все другие участники переговоров в Женеве и Вене. Однако постепенно становится ясным, что на деле в позиции некоторых стран обнаруживаются моменты иного порядка.

Это касается не только переговоров, о которых я упоминал, но и других важных дел. Под различными предлогами кое-кем затягивается практическое решение назревших вопросов. Выдвигаются разного рода оговорки и «условия», чаще всего не имеющие никакого отношения к обсуждаемым делам. Доходят даже до попыток открытого вмешательства во внутреннюю жизнь других государств. Реакционная пропаганда то и дело сеет клевету, стремится внушить подозрения, сбить с толку людей, чтобы отравить международную атмосферу. Некоторые военные и гражданские политики считают возможным выступать с призывами к усилению гонки вооружений.

Все это явления, которые нас настораживают. Они плохо согласуются с курсом на разрядку и укрепление мира, провозглашенным правительствами соответствующих стран.

Что можно сказать по этому поводу? Если такие действия задуманы как средство нажима на Советский Союз и другие социалистические государства в надежде добиться для себя каких-то односторонних выгод в ущерб нашим принципам и жизненным интересам, то это пустая затея. Это должно быть ясно для всех. Гораздо серьезнее обстоит дело, если за всем этим скрывается нечто большее, а именно: надежда помешать оздоровлению международного климата, вернуть мир к недоброй памяти временам «холодной войны», подстегнуть гонку вооружений.

Характерно, что ни одно капиталистическое

государство не выступает теперь с открытым забралом как противник разрядки и расширения мирного сотрудничества. Это и понятно. Слишком глубоко идеи мира укоренились в наше время в сознании народов. Однако силы, недовольные укреплением мирного сосуществования, и силы еще немалые, имеются и располагают определенным влиянием. Имperialизм отнюдь не изменил своей агрессивной природы.

Политика разрядки одержала немалые успехи, но мир еще далеко не спокоен. Продолжается накопление и совершенствование оружия, и прежде всего ядерного. Опасность такого положения очевидна. Между тем будущее человечества может быть надежно обеспечено только в том случае, если угроза ядерной войны будет полностью устранена. Именно на это направлены хорошо известные предложения Советского Союза в ООН по вопросам разоружения, неприменения силы в международных отношениях и запрещения применения ядерного оружия. Можно только сожалеть, что позиция некоторых государств все еще не позволяет воплотить их в жизнь.

В результате советско-американских переговоров на высшем уровне в июне прошлого года был сделан крупный шаг вперед в этом вопросе. Я имею в виду подписание летом прошлого года соглашения между СССР и США о предотвращении ядерной войны. Это, можно сказать, первая ласточка, несущая надежду на ослабление угрозы ядерной войны. Ведь по сути дела США взяли на себя обязательство не применять ядерного оружия и вообще силы против Советского Союза, его союзников и других стран. Разумеется, аналогичное обязательство взял на себя и Советский Союз. Мы считаем, что такое соглашение отвечает интересам всех социалистических стран, их безопасности.

Это соглашение отвечает коренным интересам вообще всех народов, так как мировая война с применением современных средств массового уничтожения никому не может принести пользы.

Неоспорим и тот факт, что начавшийся процесс нормализации советско-американских отношений помог достигнуть других важных целей, за которые давно боролись страны социализма и все, кому дорог мир. Я имею в виду парижское соглашение об окончании войны во Вьетнаме и вывод оттуда американских войск. Я имею также в виду прекращение огня на Ближнем Востоке и начало переговоров о мирном урегулировании ближневосточного конфликта.

Таким образом, можно сказать, что начавшееся улучшение советско-американских отношений полезно для всеобщего мира. Мы будем и дальше следовать такой нашей принципиальной линии в отношениях с США, имея в виду, разумеется, что другая сторона будет отвечать взаимностью.

В целом, товарищи, можно сказать, что последние годы принесли много положительных перемен в международной жизни. В результате человечество вздохнуло с облегчением, укрепились надежды на прочный мир. Мы думаем, что этот процесс пойдет дальше. Задача состоит в том, чтобы достигнутое в смысле разрядки напряженности сделать необратимым. Для этого необходима упорная, повторяю — упорная, активная борьба миролюбивых государств, всех миролюбивых сил.

В наше время роль народных масс в решении вопросов международной политики и прежде всего вопросов войны и мира велика, как никогда ранее. Народы требуют прочного мира, обеспеченной безопасности. Это красноречиво подтвердил состоявшийся три месяца тому назад Всемирный конгресс миролюбивых сил, в котором приняли участие делегаты из 143 стран.

Становится все более ясным: в современных условиях на успех может рассчитывать только такая

внешняя политика, которая считается с волей народов, на деле выражает чаяния миролюбивого человечества. Именно такова политика социалистических стран, честная политика, свободная от корыстных расчетов. Надо прямо сказать: если сегодня человечество ближе к прочному миру, чем когда-либо в прошлом, то это в первую очередь результат решительных и последовательных усилий стран социализма.

Дорогие кубинские друзья! Видимо, наша встреча, встреча товарищей и соратников по борьбе за общее дело, обязывает рассказать, хотя бы кратко, как живет наша страна, над чем работает советский народ, какие задачи ставит перед собой.

Все свои труды, все свои заботы и старания мы посвящаем, как вы знаете, великому делу строительства коммунистического общества. Это будет первый в истории человечества практический опыт построения коммунизма. Задача это громадная, ответственная и сложная. Но мы неплохо вооружены для ее решения. У нас есть мощная экономика развитого социализма. Мы опираемся на творческую силу марксистско-ленинской теории, на богатый опыт строительства социализма в нашей стране. Мы опираемся на политическое сознание и высокую культуру советского народа, на руководящую роль Коммунистической партии, на неразрывное единство партии и народа.

Три года, прошедших после XXIV съезда КПСС, — первые три года нашей девятой пятилетки — принесли немало нового в развитии экономики Советского Союза, в создании материально-технической базы коммунизма.

Прежде всего о промышленности. Здесь мы взяли курс на качественную перестройку основных отраслей, на внедрение новейшей техники, на значительное повышение производительности труда. И в этом уже достигнуты немалые успехи. Могу сказать, что более 80 процентов общего роста нашей промышленной продукции приходится теперь именно на счет повышения производительности труда. Мы продолжаем настойчиво бороться за применение более совершенной техники и более умелое ее использование, за лучшую организацию и дисциплину труда, за экономию материалов и энергии.

В последние годы в стране создано много крупных, оснащенных новейшей техникой промышленных комплексов, имеющих большое значение для экономики всей страны, да и братских государств. Перечислить их все здесь было бы невозможно. Назову лишь два-три примера. На полную мощность работают Волжский автозавод в гор. Тольятти, дающий 660 тысяч легковых автомашин в год, и крупнейшая в мире Красноярская гидроэлектростанция на великой сибирской реке Енисее. Одно из важнейших достижений последних лет — вскрытие и освоение советскими людьми гигантской подземной кладовой нефти и газа в районе Тюмени, на северо-западе Сибири. Там растут новые города и поселки, прокладываются сотни километров новых железных дорог, тысячи километров нефтепроводов. Уже сейчас там добывается за год больше нефти, чем добывала ее вся наша страна в середине 50-х годов.

Особое внимание наша партия уделяла последние годы сельскому хозяйству. Это вызвано тем, что в силу ряда причин именно оно в течение многих лет было у нас отстающим участком.

Еще в 1965 году, опираясь на ленинское положение о необходимости сочетания общенародных интересов с личными интересами тружеников, мы установили более правильное соотношение между трудом работников сельского хозяйства и вознаграждением за него. Это создало лучшие стимулы к расширению производства. В итоге за последние

(Окончание на 6-й стр.)

САВЕЦКА-КУБІНСКАЯ ДЭКЛАРАЦЫЯ

[Заканчае. Пачатак на 1-й стар.]

Верныя ленинскому принципу мірнага суіснавання, Савецкі Саюз і Куба рашуча асуджаюць любыя спробы агрэсіўных і рэакцыйных колаў зноў, штурхнуць чалавецтва да абвастраення міжнароднай напружанасці, да балансавання на грані вайны.

Савецкі Саюз і Куба выступаюць за тое, каб у Лацінскай Амерыцы, як і ў іншых раёнах свету, трывала ўсталяваліся ў адносінах паміж дзяржавамі прынцыпы раўнапраўя, павагі суверэнітэту і тэрытарыяльнай цэласнасці, адмовы ад прымянення сілы або пагрозы сілай. СССР і Куба рашуча асуджаюць імперыялістычную палітыку ўмяшання ва ўнутраныя справы народаў Лацінскай Амерыкі.

Савецкі Саюз рашуча патрабуе спыніць эканамічную і палітычную блокаду і іншыя варожыя дзеянні, якія ажыццяўляюцца супраць сацыялістычнай Кубы. Ён зноў заяўляе, што лічыць патрабаванне Рэспублікі Куба аб безумоўнай ліквідацыі амерыканскай ваенна-марскай базы Гуантанама, якая знаходзіцца на яе тэрыторыі, закон-

ным і справядлівым і поўнаасцю падтрымлівае гэта патрабаванне.

СССР і Куба гнеўна асуджаюць масавы тэрор, праследванні і пакаранны смерцю патрыётаў, ажыццяўляемыя фашысцкай ваеннай хунтай у Чылі. Яны заяўляюць аб сваёй поўнай салідарнасці з чылійскімі патрыётамі, якія змагаюцца супраць крывавай рэакцыйнай дыктатуры. Савецкі і кубінскі народы разам з усімі прагрэсіўнымі сіламі свету патрабуюць свабоды таварышу Луісу Карвалану і іншым ахвярам тэрору чылійскай хунты, патрабуюць неадкладнага спынення кровапраліцця і самавольства.

Часовае паражэнне не аслабіць волі чылійскага народа да барацьбы за дасягненне сапраўднай незалежнасці і дэмакратыі.

Верныя прынцыпам пралетарскага інтэрнацыяналізму, Савецкі Саюз і Куба зноў пацвярджаюць сваю гарачую салідарнасць з народамі Лацінскай Амерыкі, якія вядуць справядліваю барацьбу за нацыянальнае вызваленне, за ўмацаванне палітычнай і эканамічнай незалежнасці і сацыяльнай прагрэсу.

СССР і Куба вітаюць развіццё і ўмацаванне сувязей лацінаамерыканскіх дзяржаў з краінамі сацыялізму. Яны перакананы, што больш актыўны ўдзел незалежных краін Лацін-

скай Амерыкі ў міжнародным жыцці з'явіцца істотным укладам у справу міру і супрацоўніцтва дзяржаў.

У апошнія гады важную ролю ў сусветнай палітыцы пачаў адыгрываць рух недалучэння. СССР і Куба высока цэняць антыімперыялістычную накіраванасць палітыкі краін, што стаюць на пазіцыях недалучэння, іх імкненне садзейнічаць разрадцы міжнароднай напружанасці і ўмацаванню міру ва ўсім свеце. У гэтым плане бакі аддаюць належнае рашэнням IV Канферэнцыі кіраўнікоў дзяржаў і ўрадаў краін у Алжыры, якія праводзяць палітыку недалучэння.

Выказваючы салідарнасць народаў Савецкага Саюза і Кубы з народамі Азіі і Афрыкі, якія змагаюцца за свабоду і незалежнасць, КПСС і КП Кубы заяўляюць:

— Ганебная сістэма каланіялізму ва ўсіх яго формах і працяглення павінна быць ліквідавана канчаткова і назаўсёды. Рашэнне ААН аб прадастаўленні незалежнасці каланіяльным краінам і народам павінна быць ажыццяўлена поўнаасцю.

— Народы Анголы і Мазамбіка маюць поўнае права на салідарнасць усіх свабодалюбных сіл у сваёй справядлівай барацьбе за свабоду і незалежнасць.

— Абавязак усіх шчырых

прыхільнікаў прагрэсу і дэмакратыі — аказаць поўную падтрымку барацьбе народаў Намібіі, Зімбабве і Паўднёвай Афрыкі супраць расісцкіх рэжымаў.

— Маладая Рэспубліка Гвінея-Бісау, якая змагаецца за ўмацаванне сваёй незалежнасці, павінна атрымаць шырокае міжнародна-прававое прызнанне.

Савецкі Саюз і Куба паслядоўна і няўхільна выступаюць за спыненне гонкі ўзбраенняў, навязанай мілітарысцкімі коламі, за ўсеагульнае і поўнае раззбраенне, якое ахоплівае як ядзерную зброю, так і звычайныя віды ўзбраенняў. Важную ролю ў гэтай справе заклікана адыграць сусветная канферэнцыя па раззбраенню. Настаў час пачаць практычную падрыхтоўку склікання такой канферэнцыі.

Ва ўмовах, калі гонка ядзерных узбраенняў яшчэ не спыненена, важна дабіцца абавязальства усіх дзяржаў аб непрымяненні сілы ў міжнародных адносінах і адначасовай забароне навечна выкарыстання ядзернай зброі. Выклікае зада-

Генеральны сакратар
Цэнтральнага Камітэта
Камуністычнай партыі
Савецкага Саюза
Л. БРЭЖНЕУ.

вальненне, што савецкая прапанова, накіраваная на дасягненне гэтай мэты, была прынята XXVII сесіяй Генеральнай Асамблеі ААН.

КПСС і Кампартыя Кубы, Савецкі Саюз і Рэспубліка Куба поўна рашучасці разам з іншымі брацкімі краінамі і партыямі дабіваюцца далейшых станоўчых зрухаў у міжнародным становішчы, надання ім неваротнага характару. Інтэрэсы народаў патрабуюць, каб разрадцы міжнароднай напружанасці была замацавана канкрэтнымі мерамі па развіццю мірнага ўзаемакарыснага супрацоўніцтва паміж дзяржавамі.

Савецка-кубінская дружба трывалая і непарушная. Камуністычная партыя Савецкага Саюза і Камуністычная партыя Кубы, звязаныя адзінаствам мэт і поглядаў, непахіснай вернасцю марксізму-ленинізму і сацыялістычнаму інтэрнацыяналізму, і ў далейшым будуць рабіць усё неабходнае для пэўнага ўсебаковага савецка-кубінскага супрацоўніцтва на карысць народаў дзвюх краін, сацыялістычнай садружнасці, справы міру і камунізму.

Першы сакратар Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Кубы, Прэм'ер-Міністр Рэвалюцыйнага ўрада Рэспублікі Куба
Фідэль КАСТРА РУС.

РЕЧЬ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ЦК КПСС Л. И. БРЕЖНЕВА НА МИТИНГЕ В ГАВАНЕ

(Окончание. Начало на 4-й стр.)

годы у нас произошел крутой подъем благосостояния тружеников села. А это уже само по себе немалое достижение, так как речь идет о значительной части населения страны.

В то же время в сельское хозяйство вкладываются большие средства, чтобы решительным образом поднять его техническую оснащенность, улучшить качество земель путем широкой мелиорации, значительно увеличить количество удобренных.

Сейчас мы обращаем большое внимание на решение и такой задачи, как специализация крупных колхозов и совхозов, постановка производства в них на такую основу, которая максимально приближалась бы по своему характеру к индустриальной. Это, можно сказать, ключ к дальнейшему развитию нашего социалистического сельского хозяйства.

1973 год советские люди закончили неплохо. Приrost промышленной продукции значительно превысил план, производительность труда тоже росла быстрее, чем предусмотрено планом. Собран высокий урожай зерновых, хлопка и других сельскохозяйственных культур. Реальные доходы населения растут, условия жизни советских людей непрерывно улучшаются. И это, конечно, вызывает большое удовлетворение. Ведь именно в улучшении жизни народа партия видит главный смысл всей своей деятельности.

На основе общего роста экономической мощи страны продолжает крепнуть оборона Советского Союза. Наша партия, наше государство заботятся, чтобы у Советской Армии было все необходимое для надежной защиты того, что создано народом. Наша армия состоит из людей, глубоко преданных своей Родине и делу коммунизма, патриотов и интернационалистов. Ей чужд дух милитаризма и экспансии, но она готова в любой день, в любой час к защите нашей Родины, завоеваний социализма.

Опираясь на свою экономическую и оборонную мощь, на преимущества социалистического планового хозяйства, на сотрудничество со своими братьями и союзниками, на успехи своей миролюбивой внешней политики, мы уверенно смотрим в будущее, спокойно продолжаем свое дело.

Все, что я здесь вам рассказал, дорогие друзья, вовсе не означает, что наше строительство идет, как говорится, без сучка и без задоринки, что у нас нет трудностей, недостатков, не бывает ошибок. Бывает и то, и другое, и третье. Если говорить об экономике, то у нас все еще не поспевает за намеченными темпами рост производства предметов народного потребления. Нередки неоправданные задержки в вводом в строй и освоением новых производственных мощностей. Бывают и просчеты в планировании. Чтобы наверстать упущенное, нам нужно не только полностью выполнить, но и значительно перевыполнить план 1974 года. Все эти вопросы мы подробно, по-деловому обсудили на недавнем Пленуме Центрального Ко-

митета нашей партии и наметили пути к улучшению положения.

Но никакие планы и решения не дадут должного эффекта, если народ не примет их близко к сердцу, если борьба за их осуществление не станет кровным делом миллионов и миллионов рабочих, колхозников, интеллигенции.

Поэтому наша партия делает все, чтобы глубже разъяснить трудящимся суть стоящих задач. Слово партии встречается в народе горячий отклик. Сегодня по всей стране развернулось мощное движение за досрочное выполнение плана нынешнего года. Трудовые коллективы выдвигают, как у нас говорят, встречные планы, то есть берут на себя дополнительные, повышенные обязательства, разворачивают борьбу за выпуск продукции только высокого качества.

Люди стран социализма, воспитанные на идеях Ленина, на идеях коммунизма, хорошо понимают революционное значение своего труда. И у вас, на Кубе, экскаватор или комбайн — это сегодня такое же оружие борьбы за революцию, каким вчера были винтовка или пулемет. Каждая тонна стали, каждая новая машина, каждый центнер зерна или сахара, произведенные в социалистической стране, — это реальный вклад в дело мира и социализма, в социальный прогресс человечества!

Дорогие друзья! Мы, советские люди, всегда рассматривали солидарность с Кубой, всемерную ее поддержку, как свой священный долг, долг коммунистов, граждан социалистической страны. И мы ценим, что вы отвечаете нам такой же братской дружбой, что здесь, на Кубе, знают и любят страну Ленина, родину Октября.

Нас связывают совершенно иные узы, чем те, которые привычны в мире капитала. Для Советского Союза Куба — не объект эксплуатации и приложения капитала, не стратегическая база или так называемая сфера влияния. Наша дружба, наша близость — выражение социалистической природы наших стран, живое воплощение высоких принципов социалистического интернационализма.

Творцами советско-кубинской дружбы стали сегодня миллионы людей. Это рабочие, техники, инженеры советских предприятий, которые изготавливают для Кубы станки, машины, комбайны, другую продукцию. И это труженики сафры, знающие, что часть произведенного ими сахара поступит советским людям. Это и советские специалисты, работающие на Кубе, и кубинские юноши и девушки, которые приезжают учиться в нашу страну. Это советские и кубинские ученые, деятели литературы и искусства, все, кто участвует в интенсивном обмене ценностями культуры между нашими народами. Да и для каждого советского человека и, как мы уверены, для каждого кубинца, дело советско-кубинской дружбы, дело кубинско-советской дружбы стало близким и дорогим.

Советско-кубинское сотрудничество охватывает сегодня самые различные сферы жизни. Оно распространяется на металлургию и энергетику, сель-

ское хозяйство и промышленный флот, научные исследования и искусство. Оно поднимается от таких простейших форм, как торговля, до кооперации производства и координации народнохозяйственных планов.

Советско-кубинские связи строятся теперь на долговременной основе. Это придает им стабильность, позволяет решать задачи большого масштаба. Хороший пример в этом отношении — экономические соглашения, подписанные во время последнего визита тов. Фиделя Кастро в Москву.

Известно, что Советский Союз оказывает помощь Кубе и в укреплении ее обороны. Мы хорошо знаем, как, наверное, знают и другие: советское оружие в руках кубинцев — это не оружие нападения на кого бы то ни было, не средство обострения международной обстановки. Оно служит справедливому делу защиты революционных завоеваний вашей страны, делу мира и спокойствия.

Мы высоко ценим внимание, которое уделяет вопросам отношений с Советским Союзом ЦК Компартии Кубы, знаем, что этим делом постоянно занимаются товарищи Фидель Кастро, Освальдо Дорткос, Рауль Кастро и другие кубинские руководители. Могу сказать вам, товарищи, что и мы со своей стороны придаем первостепенное значение углублению советско-кубинских связей. Они постоянно находятся в поле зрения Политбюро ЦК нашей партии, Советского правительства.

Вчера, как вы знаете, начались и сегодня были продолжены наши беседы с Фиделем и другими кубинскими товарищами. Эти беседы дают нам хорошую возможность вновь обменяться информацией и опытом, обсудить многие важные проблемы. Наша новая встреча характеризуется, как и всегда, искренностью, доверием, полным взаимопониманием. Я уверен, товарищи, что нынешние переговоры наряду с результатами визита Фиделя Кастро в Советский Союз означают новую ступень в советско-кубинском сотрудничестве.

Товарищи! Размах, которого достигли советско-кубинские связи, позволяет сказать, что между СССР и Кубой над бескрайними океанскими просторами перекинут теперь прочный, широкий, надежный мост. Движение по нему осуществляется бесперебойно и ритмично. Это, товарищи, мост мира, дружбы и братства!

Дорогие друзья!
В заключение хочу еще раз поблагодарить всех вас от своего имени и от имени моих товарищей за гостеприимство, радушие, теплоту, за то, как щедро вы раскрываете свои сердца друзьям из Страны Советов.

Пусть крепнет и процветает советско-кубинская дружба!

Слава мужественному кубинскому народу и его боевому авангарду — Коммунистической партии Кубы!

Да здравствует мир и коммунизм!
Вива Куба!
(Речь Л. И. Брежнева неоднократно прерывалась бурными, продолжительными аплодисментами).

Александр СЯНКЕВИЧ

ВАНДРАВАННЕ ВАСІЛЯ

АПОВЕСЦЬ

(Працяг. Пачатак у № 5).

— Ведаеш што, Ганулька? Чуў я, што ў Амерыцы людзі шмат грошай зарабляюць. Вунь Янка Брыль штотомсяць шле сваёй дзесятку-другую долараў. Не паехаць бы мне туды?

— А як жа ты пакінеш мяне і дзіцё? Як жа застануся без цябе, мой дарагі Васілёк!

Цяжка было Ганулі згадзіцца на разлуку. Але ж і так далей жыць немагчыма. Згадзілася.

...Праз усю дарогу Васіль толькі марыў аб тым, як ён, знайшоўшы працу, пачне зарабляць долары, як ён абдуе ў Навасёлках новую хатку, прыкупіць дзесяціну-другую зямлі, завядзе скаціну і зажыве прыпяваючы з сваёю чарнавокаю Ганулькаю.

З гэтымі думкамі ён мала заўважаў усё тое, што рабілася навокал яго. Усіх эмігрантаў IV класа змясцілі ў самай ніжняй частцы парахода. Набілі іх тут, як селядцоў. Ехалі тут і грэкі, і галічане, і італьянцы. Шмат было беларусаў, найбольш з Піншчыны і Кобрывшчыны.

Мала зварочваў Васіль увагі і на бурлівае, страшэннае мора, якое кідала велізарны параход, як тую трэску. Толькі раз ноччу, калі параход ледзь не стаў сторча, Васіль усхапіўся з пасцелі і паचाў са спалоху хрысціцца. А магутны акіян кідаў горы вады. Агромністыя хвалі то ўздымаліся валам, то раскідваліся срабрыстымі стужкамі. Вось сталёваю

сцяною ідзе вал за валам, адзін другога вышэй, адзін другога магутней. Падымаецца ўвысь, зноў падае, нібы расчыняецца глыбокая, глыбокая яма. Трэці... пяці... шосты... Вось з шумам і ровам ляціць магутны дзевяты вал.

Праз чатыры дні бушаваў акіян. Людзі аж пазелянелі ад марской хваробы. Толькі Васіль яе не баюся.

Акіян заспакоіўся. Падарожнікі днём і вечарам выходзілі на палубу. Палуба, як і памяшканне, была падзелена на чыстую і чорную палавіны. На першай магі гуляць толькі падарожнікі першага і другога класа.

Цэлых адзінаццаць дзён вандраваў карабэль па акіяну. Аж абрыдла Васілю. За гэты доўгі час перадумаў ён усе свае думкі. Яму так зажадалася зноў бачыць зямлю! Але не той новы свет, куды ён ехаў, а свае родныя Навасёлкі з маленькаю хаткаю, з гуменцам, з тою дзікаю трушчаю, што расце на прыгуменні.

Скора на небасхіле сталі з'яўляцца чайкі. Спачатку адна, за ёй другая. Далей цэлаю чарадою пльывуць яны ў паветры за параходам.

Скора зямля, новы свет. Як ён сустрэне Васіля? Што дасць ён яму?

II

Востраў Эліс Айланд служыць карантынам для эмігрантаў «ніжэйшага» класа. Падарожнікі «вышэйшага» класа абмянуюць гэты востраў пакуты і проста схо-

дзяць на бераг. Васіль не належэ да гэтага класа, і яго павялі ў каменны гмах каранціну. Як у турме, за ім зачыніліся дзверы. І ён апынуўся ў пакоі, вокны якога былі закаваны кратамі. Шмат было тут усякага народу; былі і такія, якіх заварочвалі назад да Еўропы. Прычыны былі розныя: у аднаго не было наёмнага, які мог бы паручыцца, другога знайшлі хворым, трэці з'явіўся палітычна «небяспечным». Васіля разоў пару цягалі на допыт.

Дзякуючы таму, што Васіль меў знаёмка Брыля, які жыў у Бронксвілі, яго хутка выпусцілі.

Пад'язджалі да Нью-Йорка ноччу. Дзіўным, як у той казцы, з'явіўся перад вачыма Васіля гэты новы Вавілон.

Пабудаваны на каменнай выспе, ён цягнуўся ўверх сваімі пяці-, дзесціпавярховымі гмахамі-небаскромі. Увесь ён ад верху да нізу быў заліты электрычным святлом. Яшчэ больш здзівіла Васіля, калі Брыль сказаў яму, што да Бронксвіля ім прыдзецца ехаць падземнаю машынаю, што гэта машына ідзе спачатку пад вадою, потым пад усім горадам Бруклінам і выходзіць аж на канцы Бронксвіля.

— Тунель, па якому ходзіць падземная машына, — расказаў Брыль Васілю, — прабівалі гэтыя ж гарапашнікі-эмігранты, як і мы з табою. Многа поту пралілі яны тут, гавораць, былі і чалавечыя ахвяры.

У Васіля ад усяго, што ён бачыў і перажываў, аж галава закружылася.

Брыль прывёў Васіля да свайго дому. Гэты дом арандаваў якісь галіцыянін, а жонка яго трымала больш за дваццаць бордэраў (кватарантаў). У пакоях не можна сказаць, каб было чыста. Падлога не мытая, бялізна на пасцелі брудная. На сталех Васіль заўважыў пустыя бутэлькі ад выпітага віна. Гарэлка і піва, як заўважыў Васіль, наогул тут былі ў модзе. І калі ён, выпіўшы чарку, далей пачаў адмаўляцца, яму сказалі:

— Ты, мусіць, не з Расіі прыехаў, калі так мала п'еш.

— Ён яшчэ грингорн (зялёны), — ка-

залі другія, — пажыве з намі — наву-чыцца.

Месца Бронксвіль спадабалася Васілю. Яно мала чым рознілася ад гарадоў Беларусі. Насельніцтва яго ў большай частцы яўрэі і беларусы; праўдзівага амерыканца, як той казаў, і са свечкаю не знойдзеш. Кругом ён чуў сваю беларускую альбо яўрэйскую мову. Нават паліцыянты і тыя гаварылі больш парасійску.

У адным гумарыстычным часопісе якісь штукар намаляваў такі абразок. У Бронксвілі з'явіўся амерыканец. На гэтае з'явішча пачалі збягацца дзеці, гандляр, кінуўшы свае прылаўкі, вандруючы па Бронксвілю козы. Пад малюнкам красавяўся надпіс: «Сенсацыя».

Адно было кепска. Васіль не мог знайсці працы. Злучаныя Штаты перажывалі ў той час цяжкі прамысловы крызіс. Па ўсёй краіне налічвалася пяць мільёнаў беспрацоўных. Галодныя, халодныя, бадзьяліся яны ад месца да месца, нідакуль не атрымліваючы дапамогі. Пяць мільёнаў. А ў кожнага сям'я, дзеці. Амаль дваццаць мільёнаў насельніцтва апынулася без хаты, хлеба, грошай, апынулася на вуліцы.

Арганізацыя добрачыннасці, на чале лкой стаяла ўсім вядомая «Армія спасення», раз у дзень выдавала беспрацоўным міску якойсці бурды, якую называлі «кава», і маленькі кавалачак хлеба. Перад ядальняю штодня стаялі даўжэзныя хвалсты. Не раз можна было заўважыць, як той ці другі з няшчасных, самлеўшы ад голаду і холаду, тут жа падаў.

Штодня раненька выходзіў Васіль з дому і бегаву па фабрыках, каб дастаць працу. Выходзіў ён і а шостай, і а чацвёртай гадзіне раніцы. І калі б ні прыйшоў Васіль, перад варотамі фабрыкі ён знаходзіў доўгі хвост беспрацоўных. Станавіўся Васіль у чаргу і чакаў. Чакалі доўга — дзве-тры гадзіны. Млелі ногі, было холадна. Трывалі, бо працу дастаць трэба — не паміраць жа з голаду.

[Заканчэнне будзе].

ДЗЯКУЙ ЗА ПЕСНЮ

ЛАРЫСЕ АЛЕКСАНДРОЎСКОЙ — 70 ГОД

Шоў май 1942-га. Яшчэ былі наперадзе Сталінград і Курская дуга, яшчэ чорнае павуцінне фашыскай акупацыі ахувала Беларусь, а ў Маскве адбыўся вялікі канцэрт беларускага мастацтва. У зале імя Чайкоўскага народная артыстка СССР і БССР Ларыса Александроўская выконвала беларускія народныя песні. Газета «Известия» ад 19 мая 1942 года пісала: «Гэта былі не толькі песні Беларусі. Для нас цяпер гэта былі песні аб Беларусі, той, якую мы ведалі і любілі, той, якая была і будзе».

Ларыса Пампееўна выязджала на фронт, спявала ў шпіталах.

— Гэта было вельмі цяжка, — успамінае артыстка, — выступаць перад раненымі, якія апладзіравалі адной рукою аб калена ці забінтаванымі кульцямі. Як спяваць, калі слёзы сціскаюць горла? І толькі з народнай песняй я магла прыйсці ў любую палату.

Апошнія франтавое выступленне спявачкі адбылося ў маі 1945 года. Беларускія песні гучалі ў Берліне. У грозную гадзіну выпрабаванняў, у горы і ў радасці спявала іх Александроўская.

...Колькі народных песень ведала маленькая Лора, дачка мінскага чыгуначніка? Зараз цяжка сказаць дакладна, але, напэўна, вельмі шмат. Іх спявалі бабка, маці, бацька: «Чачотачку», «Што за месці», «Чалавек жонку б'е», «Пальночак», «Як памерла матуля», «Перапёлчак». І заўсёды, як памятае сябе, дзяўчынка спявала. З народнай песняй упершыню выйшла на аматарскую сцэну.

Беларуская народная песня прынесла Александроўскай і першы поспех на прафесійнай сцэне. У 1927 годзе яна, у той час студэнтка Мінскага музычнага тэхнікума, у складзе дэлегацыі Саветскай краіны едзе на Міжнародную музычную выставку ў Франкфурт-на-Майне. У беларускім нацыянальным касцюме пал акампанемент цымбаліста Станіслава Навіцкага яна не толькі спявала, але «на біс» адважылася прайсціся па сцэне ў «Лявонісе». Частку саветскіх спявакоў, у тым ліку і Александроўскую, запрасілі на гастролі ў Германію і Швецыю. Гэта паездка працягвалася паўгода.

Сёння, калі беларуская песня гучыць у Канадзе і Японіі, Францыі і Англіі, калі за пласцінкамі з запісамі нашых народных песень у выкананні «Песняроў» вяртаюцца чэргі масквічоў, бакінцаў і свердлаўчан, мы з удзячнасцю думаем, што пачатак гэтай папулярнасці паклала Ларыса Александроўская. Сваімі канцэртамі, выступленнямі па радыё, пласцінкамі таленавітая спявачка ў перадваенныя гады адкрыла ўсесаюзнаму слухачу беларускую народную песню. А ў Беларусі яе папулярнасць была надзвычайнай. Многія беларускія кампазітары апрацоўвалі народныя песні з разлікам на глас і манеру выканання Александроўскай. Яна з такім майстэрствам даносіла да слухача характар песні, што некаторыя з іх, напрыклад, «Перапёлчак» да гэтага часу асацыяруюцца з голасам Ларысы Пампееўны.

Толькі выкананне народных песень упісала б імя Александроўскай у гісторыю музычнай культуры Беларусі, але ёсць яшчэ адна галіна яе сцэнічнай дзейнасці — опера. Аднак і тут вытокамі была песня.

— Народная песня, — гаворыць Ларыса Пампееўна, — дапамагла мне працаваць у оперы, бо народная мудрасць, выказаная ў песні, з'яўляецца невычэрпным ба-

НА ЗДЫМКАХ: Л. АЛЕКСАНДРОЎСКАЯ ў ролях Маргарыты («Фауст» Гуно); Марысі («Міхась Падгорны» Цікоцкага); Яраслаўны («Князь Ігар» Барадзіна); Кармэн («Кармэн Біза»; Марыі («Кастусь Каліноўскі» Лукаса).

гаццем. Працуючы над жаночым вобразам, я звычайна шукала народную песню, адпаведную па настрою, і тады знаходзіла тое, што патрэбна.

На опернай сцэне Ларыса Александроўская дэбютавала ў ролі Маргарыты. Оперу Гуно «Фауст» на беларускай мове паставілі студэнты Мінскага музычнага тэхнікума ў 1928 годзе. На базе тэхнікума ў 1930 годзе была створана Беларуская дзяржаўная студыя оперы і балета, дзе разам з Александроўскай займаліся будучыя вядомыя оперныя спевакі М. Дзянісаў, У. Балодзі, С. Друкер, Р. Млодэк. У студыі была падрыхтавана опера Біза «Кармэн», якой 25 мая 1933 года пачаў свае выступленні першы ў гісторыі Беларусі дзяржаўны тэатр оперы і балета. Партыю Кармэн выконвала Александроўская.

Шчаслівае спалучэнне моцнага голасу шырокага дыяпазону, вялікага драматычнага таленту і выдатнай сцэнічнай знешнасці зрабіла Александроўскую адной з лепшых оперных спявачак краіны. Наташа ў оперы Даргамыжскага «Русалка», Таццяна ў «Яўгеніі Анегіне» Чайкоўскага, Марфа і Любава ў оперы Рымскага-Корсакава «Царская нявеста», Аксінія ў «Ціхім Доне» Дзяржынскага, Ліза і Графія ў «Пікавай даме» Чайкоўскага, Яраслаўна і Канчакоўна ў оперы Барадзіна «Князь Ігар» — гэтыя і іншыя ролі з бляскам выконвала Ларыса Пампееўна.

З імем Александроўскай звязана і станаўленне беларускай нацыянальнай оперы. Яна спявала ў операх Я. Цікоцкага, А. Туранкова, Д. Лукаса. «Міхасём Падгорным» Цікоцкага з Марыскай — Александроўскай у снежні 1940 года адкрылася І Дэкада беларускага мастацтва ў Маскве. «Велізарнае ўражанне пакідае народная артыстка СССР і БССР Александроўская. У яе цудоўны голас і вялікае сцэнічнае дараванне», — так пісаў пісьменнік Аляксей Талстой, праслухаўшы оперу.

З 1950 года пачынаецца новы этап у творчай дзейнасці Л. Александроўскай. Працягваючы спяваць вядучыя партыі, яна спрабуе свае сілы як рэжысёр. Першай работай яе была опера Гулака-Арцёмаўскага «Запарожац за Дунаем».

Л. Александроўская смела вылучала таленавітую моладзь на галоўныя ролі і шмат з ёю працавала. Яе рэжысёрскім крэда былі праўдзівасць і натуральнасць.

Рэжысёр, а затым галоўны рэжысёр Дзяржаўнага тэатра оперы і балета БССР, Ларыса Пампееўна стварыла каля пятнаццаці яркіх, запамінальных спектакляў, сярод якіх такія складаныя творы, як «Мазепа» Чайкоўскага, «Страшны двор» Манюшкі, «Барыс Гадую» Мусаргскага, «Аіда» Вердзі.

Шматгранны талент народнай артысткі СССР, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Л. Александроўскай можна параўнаць з каштоўным каменем, кожная грань якога, успыхваючы пад промнем святла, дорыць чалавеку сваё характэрнае. Адна з гэтых граней — вялікая грамадская дзейнасць артысткі. Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР 2—4 скліканняў, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР 3—5 скліканняў, дэлегат Міжнароднага жаночага кангрэса ў Парыжы, член Дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі пры кансерваторыі, арганізатар і нязменны старшыня Беларускага тэатральнага таварыства Александроўская і сёння шчодра аддае беларускаму мастацтву свае веды і вопыт.

Т. РЭУОВІЧ.

Выкладчык музыкі Полацкага педагагічнага вучылішча Геннадзь КАЗЛОЎ [на здымку злева] сканструяваў светагучную дошку на аснове электраінструмента тыпу «Юнацта». Пры дапамозе клавішаў электраінструмента на нотным стане музычнай дошкі можна дэманстраваць размяшчэнне нот, паказваць гукаветавы рух мелодыі.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ВЫСТАЎКА, ПРЫСВЕЧАНАЯ МІРУ

«Народы планеты, змагайцеся за мір!» Гэтыя словы запісаў Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў у кнізе ганаровых наведвальнікаў музея мемарыяльнага комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой».

Пад такім дэвізам адкрыта выстаўка ў Брэсцкім абласным краязнаўчым музеі. У цэнтры экспазіцыі — ленинскі Дэкрэт аб міры, абвешчаны ў памятных дні Вялікага Кастрычніка. З часу абвешчання Дэкрэта мінула 56 гадоў, на працягу якіх Саветская дзяржава, Камуністычная партыя нястомна змагаюцца за мір паміж народамі.

На стэндзе — матэрыялы Сусветнага кангрэса міралюбівых сіл у Маскве, у рабоце якога ўдзельнічалі пасланцы 143 краін нашай планеты. Шматлікія фотаздымкі расказваюць аб рабоце гэтага міжнароднага форуму.

Вялікую цікавасць уяўляюць плакаты розных часоў на тэму барацьбы за мір. Вось адзін з іх: на чырвоным фоне серп і молат, а ніжэй словы — «Сацыялізм і мір — паняцці непадзельныя». Плакаты 1922 года прысвечаны IV кангрэсу Камінтэрна. Паказваюцца таксама плакаты пазнейшага часу, якія раскрываюць міралюбівую палітыку Саветскага Саюза.

Саветскія людзі з радасцю прымаюць сваіх сяброў з-за мяжы. Прадстаўнікі розных народаў свету наведвалі наш Брэст. Серыя здымкаў гэтай экспазіцыі прысвечана сустрэчам і знаходжанню ў горадзе над Бугам замежных гасцей.

Т. СЛЕСАРУК,
дырэктар Брэсцкага абласнога краязнаўчага музея.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

У ЦЭНТРАЛЬНАЙ выставачнай зале ў Маскве адбылася выстаўка твораў членаў Акадэміі мастацтваў СССР, прысвечаная 25-годдзю пераўтварэння Усерасійскай акадэміі мастацтваў у Акадэмію мастацтваў СССР.

У экспазіцыю ўвайшлі творы беларускага майстра, правадзейнага члена Акадэміі мастацтваў СССР, народнага мастака СССР З. Азгура. Аўтар многіх мундэальных і станковых партрэтных скульптур, помнікаў, устаноўленых у розных гарадах краіны і за рубяжом, у апошнія гады стварыў шэраг цікавых работ. Гэта — выкананыя ў гіпсе партрэты двойчы Героя Саветскага Саюза лётчыка П. Галавачова, паэта Р. Барадзіна, драматурга А. Майзона, заслужанага архітэктара БССР С. Баткоўскага. Экспанаваліся таксама выкананыя ў бронзе кампазіцыі «У. І. Ленін з дзяўчынкай», партрэты пісьменніка Янкі Майра, Героя Саветскага Саюза партызана М. Сільніцкага, кампазітара М. Аладава.

НАРОДНАЯ оперная студыя сталічнага Палаца культуры прафсаюзаў паказала прэм'еру камічнай оперы Дж. Пучыні «Джані Скікі». Паставіў спектакль народны артыст БССР М. Сярдобай.

ЛІТАРАТУРНЫ музей народнага паэта Беларусі Я. Коласа набывае новыя матэрыялы, звязаныя з імем пісьменніка. Сярод іх — праграма пастаноўкі п'есы «У пушчах Палесся» Другім Беларускай дзяржаўным драматычным тэатрам (1939 г.), фотаздымкі сцэн з гэтай пастаноўкі і са спек-

такля «Навальніца будзе», рэцэнзія з украінскай газеты аб гастроллях тэатра ў Кіеве ў тым жа 1939 годзе.

Усе гэтыя матэрыялы перадала музею былая артыстка, цяпер пенсіянерка Інга Спальская-Белая.

ТРЭЦЬЯ кніга альманаха «Мы — моладзь» (выдавецтва «Молодая гвардыя») з'явілася на паліцах кнігарняў.

Аўтары зборніка — паэты, празаікі, гумарысты — добра вядомыя ўсесаюзнаму чытачу. Сярод іх беларускі празаік Міхась Стральцоў. Ён выступае з апавяданнем «На вакзале чакае аўтобус». Змешчаны таксама новыя вершы Ігара Шклярэўскага.

Першая кніжка літаратурна-мастацкага альманаха выйшла ў 1969 годзе і прысвячалася 50-годдзю Ленінскага камсамола. Аўтарамі былі пісьменнікі, якія заваявалі шырокую вядомасць. Чытач пазнаёміцца з беларусамі Васілём Быкавым і Рыгорам Барадзіным.

У другім выпуску (1971 г.) былі прадстаўлены Данута Бічэль-Загнетава, Васіль Зубанак, Мікола Капыловіч, Яўгенія Янішчыц.

У далейшым выдавецтва мяркуюць выпускаць альманах штогод.

СЯРОД студэнтаў Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта ёсць нямала здольных мастакоў. Яны прымаюць удзел у выстаўках, якія экспануюцца ў горадзе.

Нядаўна пры ўніверсітэце пачала працаваць студыя выяўленчага мастацтва. Студэнты пад кіраўніцтвам мастака В. Бідэра аваловаюць тэхнікай малюнка.

Візіт Генеральнага сакратара ЦК КПСС Леаніда Брэжнева на Кубу стаў яркай дэманстрацыяй дружбы і брацтва паміж нашымі народамі. Савецкія людзі горача віталі кубінскую рэвалюцыю і аказваюць усямерную падтрымку і дапамогу народу гэтай лацінаамерыканскай краіны. Многія падзеі п'ятнаццацігадовай гісторыі сацыялістычнай Кубы і савецка-кубінскіх адносін знайшлі адлюстраванне на паштовых марках нашых дзяржаў.

Некалькі год таму назад паштовае ведамства рэспублікі Куба выпусціла серыю, усе чатыры мініяцюры якой маюць адзіны тэкст: «Amistad Cubano-Soviético» — «Савецка-кубінская дружба».

На адной з марак — панарама шпітала «Ленін». Гэта буйнейшая медыцынская ўстанова пабудавана ў горадзе Ольгіне (правінцыя Арыентэ) і з'яўляецца адной з лепшых не толькі на Кубе, але і ва ўсёй Лацінскай Амерыцы.

На наступнай мініяцюры

змяшчана контурная мікракарта нашай планеты і выдзелены тэрыторыі СССР і Кубы. На фоне карты сілуэт вялікагрузнага марскога судна. Выразныя пункцірныя лініі працягнуліся ад берагоў нашай радзімы да вострава ў Карыбскім моры. Гэта марка аб акіянскай трасе, па якой няспынна курсіруюць судны, што перавозяць у кубінскія порты савецкія грузы.

У серыі ёсць паштовы знак, прысвечаны тэхнічнаму супрацоўніцтву СССР і Кубы. Ля маніруемых агрэгатаў — група савецкіх і кубінскіх спецыялістаў. Па баках маркі — дзяржаўныя флагі СССР і Кубы. Дзячы савецкай навукі і тэхнікі шчодро дзеляцца сваім багатым вопытам з кубінскімі сябрамі. Аб гэтай высакароднай дапамозе расказвае і апошняя марка. Мастак намалюваў на паштовым знаку калону трактараў, прысланых з СССР. Марка нагадвае і аб іншых машынах, у тым ліку аб камбайне для механізаванай уборкі цукровага трыснягу, які ствары-

лі савецкія інжынеры і тэхнікі спецыяльна для Кубы. Многія маркі рэвалюцыйнай Кубы расказваюць аб нашай краіне, аб дасягненнях савецкага народа. Да 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна, напрыклад, была выдадзена вялікая серыя яркіх мініяцюр, якія адлюстравалі правадыра сусветнага пралетарыяту ў розных перыяды яго жыцця. На марках паказаны палотны вядомых савецкіх мастакоў. Кубінскай поштай выдадзены мініяцюры, якія расказваюць аб развіцці савецкай навукі, аб дасягненнях у космасе.

У красавіку 1963 года Міністэрства сувязі СССР выпусціла серыю марак, якая расказвае аб перамозе кубінскай рэвалюцыі, аб культурнай рэвалюцыі ў краіне, аб брацкай дапамозе СССР народу Кубы.

Мы прыгадалі аб некалькіх марках СССР і Кубы. Усе яны сімвалічна адлюстравалі вялікую сілу, што аб'ядноўвае нашы народы, сілу, імя якой — дружба.
Л. КОЛАСАУ.

імі, вывучаюць і ахоўваюць іх.

Сапраўдны аматар не стане купляць птушку. Самае захапляючае для яго — самому адправіцца ў лес, доўга блукаць па ім, слухаць птушыны хор і сярод мноства

крылатых, што насяляюць нашы лясы, вялікую калекцыю галубоў, папугаяў і канарэек. Тут жа ў залах былі кансультанты, гатовыя даць любыя тлумачэнні, расказаць, адкуль пайшлі назвы птушак (аўсянка — птуш-

зей з ёй, немагчыма гарманічнае развіццё чалавека.

Каля двухсот чалавек налічвае секцыя аматараў-птушкаводаў Мінскага аддзялення Таварыства аховы прыроды. Адзін з іх — Ілья Басіхес — мае багатую ка-

перш чым мы ўзяліся за работу, доўга расказваў пра яе. Гэта было так цікава, што заданне выканалі нават самыя непаседлівыя. Без птушак, клопатаў пра іх, я цяпер ужо не ўяўляю свайго жыцця.

Леанід паклікалі, а, вярнуўшыся, ён прынёс птушкам корм, і салаўі даверліва бралі чарвякоў проста з яго рук.

— Вы, напэўна, думаеце, што самае складанае зладзіць гэтага салаўя, сойку ці якую іншую птушку, — зноў звярнуўся да нас Леанід Гермацкі. — Складанасці пачынаюцца якраз потым. Ляснога жыхара трэба доўга прыручаць, вытрымліваць у спецыяльным рэжыме, каб ён, нарэшце, заспяваў у клетцы. А кармленне? Гэта ж таксама цэлая навука. У рацыён уваходзіць і цёртая морква, і крута зваранае яйка, мяса, піўныя дрожджы, рыбін тлушч, сушаныя ягады рабіны і бузіны. Ды і карміць птушак трэба вельмі часта. Каб не дапамога маці, дык мне хоць на работу не хадзі. Асаблівага падыходу патрабуе дрозд. З цягам часу заспявае толькі птушаня, узятае з гнязда. Дарослую птушку прыручыць амаль немагчыма. Адным словам, пасля шматдзёных царпільных клопатаў загучыць, нарэшце, у вашым пакоі песня і будзе яна ўзнагародай за любоў і настойлівасць.

Выстаўкі пеўчых і дэкаратыўных птушак сталі ў нашым горадзе традыцыйнымі. Залы Цэнтральнай станцыі юных натуралістаў, дзе аматары прыроды размяшчаюць свае жывыя экспанаты, нагадваюць вясновыя зялёныя гай, у якім звяніць і пераліваецца птушыная песня. «Канцэрты» гэтыя збіраюць многа наведвальнікаў. Сярод іх знаўцы і навічкі, людзі, ўлюбёныя ў прыроду, для якіх кожная сустрэча з ёй — свята.

Дзіяна ЧАРКАСАВА.

Гэтыя здымкі зроблены на выстаўцы фотакарэспандэнтам Г. ЛІХТАРОВІЧАМ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:
МІНСК-ГСП,
ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82,
33-65-84, 33-03-15, 33-65-91,
33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

КАЛІ ЗАСПЯВАЕ ПТУШКА...

У ПАЧАТКУ года газета «Правда» надрукавала маленькую заметку, якая называлася «Птушка без імя». На адным з Гавайскіх астравоў удзельнікі студэнцкай навуковай экспедыцыі заўважылі і сфатаграфавалі маленькую птушку, да гэтага часу невядомую чалавеку. Прадстаўнікі Нацыянальнага навуковага фонду ЗША заявілі журналістам, што гэта адкрыццё «з'яўляецца хвалючай падзеяй у навуцы пра птушак».

Чалавек навучыўся расшчапляць атам, дасягнуў Месяца, пранікае ў таямніцы спадчыннасці, але ў прыродзе, якая акружае яго, на ранейшаму застаюцца белыя плямы і загадкі.

Што дапамагае птушкам знаходзіць дарогу ў вырай, а вясной вяртацца дадому? Піпотэзы аб умёні крылатых падарожнікаў вызначае магнітнае поле Зямлі, выкарыстоўваюць пастаянныя напрамкі ветру не пацвердзіліся. Больш верагодна, што птушкі пры пералётах, акрамя наземнай арыентацыі, шукаюць дарогу па Сонцу і зорках.

Разгадаць гэтую і многія іншыя таямні, закладзеныя прыродай, могуць толькі людзі, страсна ўлюбёныя ў яе. Пазнаць птушыныя законы вучоным-арнітолагам дапамагаюць аматары, якія свой вольны час аддаюць лесу, птушкам, назіраюць за

галасоў вылучыць адзін, раптам пачуць складаную пералічваю салаўіную трэль. Хадзіць даводзіцца тыдзень, а то і больш, перш чым прынясеш дадому новага спевачка.

Па-свойму прыгожы і цікавы лес у кожную пару года. Поўны гукаў зімовы лес: энергічна стукаюць дзятлы, звяночкамі звяніць хор снічак, разносіцца па лесе вясёлая заўзятая песня пішчухі. У лютым пачынаюцца першыя вылеты з гнязда птушанят крыжадзюба. Гэта адзіная птушка ў нашых лясах, якая выводзіць сваіх дзяцей зімой.

Летам ноч у лесе наступае не адразу. Перад заходам сонца, на высокую, асветленую апошнімі праменьнямі сонца верхавіну абавязкова прыляціць птушка і абавязкова заспявае. Гэта чорны дрозд. Хто пачуе яго песню аднойчы, абавязкова прыйдзе ў лес зноў, каб яшчэ раз нацешыцца чароўным спевам.

Наша Беларусь багатая лясамі, праз яе праходзяць птушыныя трасы ў час пералётаў, на рэках і азёрах знаходзіць прытулак вадаплаўная птушка.

На выстаўцы пеўчых і дэкаратыўных птушак, якая ў студзені была арганізавана секцыяй аматараў-птушкаводаў Мінскага аддзялення Таварыства аховы прыроды, можна было ўбачыць і пачуць галасы амаль усіх відаў

ка колеру спелага аўса, любіць паласавацца яго зярняткі; у шчыгла яркае прыгожае апярэнне, назва ад слова «шчогаль»; заранка — раней за іншых спявае на ранішняй зорцы), расказаць таксама, што і зімой, нават у самыя лютыя маразы, птушкі гінуць не столькі ад холоду, колькі ад недахопу ежы.

Самую вялікую радасць выстаўка прынесла дзецям. Каля клетак, дзе на галінках весела распявалі свае песні, клявалі зярняткі, чысцілі пер'е, з цікавасцю паглядаючы на наведвальнікаў, салаўі, берасцянікі, сойкі, дразды, варакушкі, снегры, тоўпіліся малыя. Можна адсюль, з гэтай выстаўкі, пачнецца для іх захапленне, якое ўзбагаціць іх жыццё, напоўніць яго новым сэнсам, таму што без прыроды, пастаянных сувя-

лекцыю канарэек. Песня яркага прыгожага кенара праграмавана ў спецыяльнай шкале, па якой на курсах птушыных спеваў налічваецца балы. Спевачкі з калекцыі Басіхеса на конкурсе ў Маскве атрымалі вялікі залаты медаль, іх галасы запісаны на пласцінкі фірмы «Мелодыя».

Леанід Гермацкі — слесар кантрольна-вымяральных прыбораў аднаго з мінскіх заводаў. У яго жывой калекцыі больш за сорак відаў розных птушак. Многія з іх экспанаваліся і на выстаўцы.

— Мне было восем год, калі маці прынесла дадому першую птушку, — расказвае Леанід. — З удзячнасцю ўспамінаю я і настаўніка Юрыя Іванавіча Серафімовіча. Ён аднойчы прапанаваў нам намалюваць сароку, але

ГУМАР

Стары англійскі палкоўнік, вітаючы рэкрутаў, запэўніў іх, што ўсе яны ўваходзяць у вялікую сям'ю, бо ўсе яны яго дзеці. Закончыўшы прамову, ён спытаў:

— Спадзяюся, вы мяне добра разумелі?
— Так гучна, татачка! — хорам адказалі рэкруты.

— Вы ішчаслівыя ў сямейным жыцці?
— О так! Мы так любім адзін аднаго, што ўжо тры ра-

зы адкладвалі развод.

На беразе возера мастак піша на палатне заход сонца. Ззадзі спыняецца мужчына з хлопчыкам, некаторы час назіраюць за работай, затым бацька павучальна гаворыць:

— Бацьшы, сыноч, як даводзіцца мужыцка, калі ў чалавека няма фотаапарата!

З казіно ў Мантэ-Карла выходзіць чалавек, якому паіанцавала ў ігры. Кішэні яго поў-

ныя грошай. У цемнаце ён чуе голас:

— Мсье, ці не дапаможаце вы бедняку, у якога нічога няма, акрамя рэвалвера ў руцэ?

— Ты так многа працуеш, дарагі, — гаворыць жонка мужу, — што нават на начах клічаш сваю сакратарку.

— Ваша жонка цэлы дзень бурчыць, лаецца. Як вы гэта выносіце?
— Гэта што! Горш, калі яна

ў добрым настроі. Тады яна спявае.

Малады чалавек выкрадае дзяўчыну. Каля яе дома ён спыняе таксі і просіць як мага хутчэй адвезці іх на вакзал. Ля вакзала дзяўчына выходзіць, малады чалавек хоча расплаціцца. Таксіст гаворыць яму:

— Не трэба. Вы мне нічога не павінны. Увесь маршрут быў загадзя аплачан бацькам сеньярыны.